

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Caput III. Autoritates aliæ adhuc clariores, circa reandem Canonum
Publicationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

qua illum suorum Decretorum certiores faciant; hæc enim habet: *Tua autem excellens prudentia disponere debet, ut per tua scripta, qui in Sicilia, qui in Sardinia, & in Italia sunt, fratres nostri, quæ acta sunt & definita sunt, cognoscant.*

Porro, si Concilium Sardicense, si Concilium Arelatense credidissent Canonum publicationem factam Romæ, sufficere, ut notitia illorum certa ad alias Ecclesias transmittatur; non rogassent Pontificem, ut Decreta, ad illum missa, communicaret Episcopis sui districtis. Patres quoque *Nicani* Canones suos Episcopis, qui non interfuisent, non misissent; sed satis habuissent, ut Romam deferrentur, hac spe, fore, ut hinc ad cæterorum notitiam devenirent.

Porro, quod appropriat nonnullos Canones quibusdam regionibus, nihil aliud est quam publicatio, ibi, non alibi facta, aut acceptatio, receptioque per usum, ab istis, non ab aliis facta.

INNOCENTIUS I. mentem suam clariùs exposuit circa necessitatem publicationis Canonum, in *Epistola ad Vitricium Episcopum Rotomag.* illi siquidem suggerit, præcipitque, ut populis vicinioribus, nec non & Collegis suis, Collectionem Canonum sibi missam, publicandam curet; tum, ut cognoscant Romanos mores, tum, ut Prælati dicant, quomodo regere debeant, qui Christi fidem amplectuntur; „Erit dilectionis tuæ per plebes finitimas & Sacerdotes nostros, qui in illis regionibus propriis regionibus præsentent, regularum hunc Librum quasi didascalicum atque monitorium, sedulo insinuare, ut ita nostros cognoscere, & ad fidem confluentium mores, valeant docendi sedulitate formare.”

Objecta sunt supra quadam verba *Sixti III.* scribentis ad Episcopos Illyrici, quæ sumpta ut par est, obligationem servandorum Canonum fundari, nedum in eorum iustitia, sed etiam in illorum publicatione, innuunt. Prohibens enim ne discedant ab eo, quod Sancta Sedes præscripsit, insinuat, illos ad obedientiam teneri, ob duas causas. 1^a. Quod pluries præcepti Apostolici notitiam acceperunt, ut patet his verbis: *Frequens ad vos Decreta decrevit autoritas.* 2^a. Quod præceptum iustum sit, ut hinc colligitur juxta regularem ordinem.

Eadem doctrina probatur per *Epistolam S. LEONIS* ad Episcopos, in qua loquitur de duplici publicatione: altera, quæ primâ vice Canones notificantur; altera, quæ, si oblitæ fuerint, in memoriam revocantur. Utraque inferitur ex his verbis: *Ne qua excusatio de ignoratione Canonum nascatur, quamquam ignorare nunquam licuit Sacerdotem, quid Canonum regulis definitum fuerit, hæc ad vestras Provincias scripta direximus.* Prior desumitur ex eo quod dicit, *Sacerdotem non posse ignorare Canones;* hoc enim provenit ex eo quod illos publicandi cura incumbit Sacerdoti. Posterior, ex cæteris verbis, quibus patet denuò missos Canones fuisse præfatis Episcopis, ut iterata publicatione illorum memoria conservaretur.

CAPUT TERTIUM.

Autoritates alie adhuc clariores, circa eandem Canonum publicationem.

CONCILIIUM TOLETANUM IX. An. 655. habitum, Publicationem Canonum adeò necessariam duxit, quò vim obligandi haberent, ut, volens novos antiquis attexere, illos publicari decrevit, sicuti veteres sequuti publicari fuerant; huc etiam adductum fuit spe, fore, ut ipsa publicatione, ac cum aliis conjunctione, æqualiter stabiles ac venerandi efficerentur.

„Id communi definitione decernimus; ut Capitula, quæ in præfatis Canonibus minimè habentur inserta, pari promulgarentur sententia, & antiquis jungerentur regulis perenni iugitate mansura, & omni reverentiâ conservanda. Legere est aliquid fortissimum.

Tom. I.

tiùs clariùsque de necessitate publicationis Canonum, in Concilio XVI. ejusdem Civitatis, An. 693. celebrato. *C. 7.* Refertur à *GRATIANO Can. 17.* *DIST. XVIII.* sub numero *Cap. 6.* hujus Concilii, sed truncatus; ideòque, ut in Concilio habetur, hic describetur; quæ enim resecta sunt argumento favent. *Grandis populo datur emendationis correctio, si gesta synodalia, dum quandoque peraguntur, relatione Pontificum in suis Parrochiis publicantur.* Quæ emendandi populum ratio ex duplici capite petitur: 1°. Ex ipsa culparum cognitione, quam accepit ex publicatione, & remediorum quibus curantur. 2°. Ex autoritate medicorum, fiduciaque in illis. „Et ideò plena decernimus unanimitate connexi, ut dum in qualibet Provincia Concilium agitur, unusquisque Episcoporum ad monitionibus suis intrâ sex mensium spatium, omnes Abbates, Presbyteros, Diaconos, atque Clericos, seu etiam omnem Conventum Civitatis ipsius, ubi præesse dignoscitur, nec non & cunctam Diocesis suæ plebem aggregare nequaquam moretur; quatenus coram eis publicè omnia referata, de his quæ eodem anno in Concilio acta, vel definita extiterint, plenissimè notiores efficiantur.

„Habita ergò ratione utilitatis populo proventuræ ex hac publicatione, uno ore præcipimus, ut quilibet Episcopus è Concilio Annuo redux, convocet Clerum Sæcularem & Regularem, & Plebem Civitatis, cum Clero, & Plebe Dioceseos, ibidemque legendos Canones curet à Concilio conditos: profectò etenim pravorum severitas extirpari, dum Canonica instituta, ad agnitionem eorum observanda, modis omnibus inducuntur.

„Vitiolorum extirpatio fit cognitione Constitutionum Canonicarum; ita scilicet, ut, quæ sint, aut præteritis gestis, aut in præsentibus constitutis, nullus his contradicere audeat, nullus ea reverberare præsumat, nullus non implere contendat; sive veteres, sive recentes, tantam in se ipsas reverentiam excitant, ut nemo contrâ illas loqui audeat, & quisque conetur observare.

„Si verò nihilominus contingeret quod has constitutiones aliquis transgrediat, hunc volumus per duos menses communionem Ecclesiæ esse privatum; quòd si quispiam ea parvipendenda crediderit... nec non potius earumdem definitionum fautor benevolus extiterit, sententia excommunicationis duorum mensium curriculo persistat usquequaque.”

Cum *Capitularia* Regum Franciæ circa negotia Ecclesiastica, inter Constitutiones Ecclesiasticas accenseantur, hic referre fas esset illorum loca, quæ Publicationem *Capitularium* præcipiunt, sive Episcopis, sive Comitibus. Sed quia hæc loca collecta sunt à *BALUZIO. n. 15. 16. 17. Prælection.* in illa, sufficere ut ad citatos numeros remittamus.

Interea observabimus, *Heraldum*, Archiepiscopum Turonensem, post compositam nonnullorum *Capitularium Summam*, illam publicasse in Synodo Diocesanâ An. 858. Qua in re Regum voluntati, qui illa condiderant, sese conformavit, nec non Ecclesiæ perpetuæ praxi, quæ suarum Legum publicationi semper providit, ut obligandi vim haberent.

Veritatem hanc agnoscit *LEO IV.* rescribens ad Episcopos *Britanniæ*, qui illum super diversa Capita consuluerant. Perpenso etenim quòd necessaria sit Canonum Publicatio, quòdque illius cura Episcopis incumbit, ait, *Cap. 1.*, Episcopos non posse Canones ignorare, quia ipsorum fuit illos in Conciliis promulgare, ac etiam recipere, idque ab ullis aliis usurpari non possit, quod his verbis exprimit. *Cum in sacris Conciliis ab Episcopis promulgata sint regulae, & receptæ, quis extrâ Episcopos promulgator Canoniarum quiverit esse sententiarum?* Relata verba subministrant occasionem distinguendi tria genera Canonum.

Primum est eorum, qui ab ipsis Conciliis conditi sunt. Alterum est eorum, qui ab aliis Conciliis Generali-

nerali-

neralibus, vel Particularibus, Occidentalibus, vel Orientalibus, quam ab ipsis, in quibus itidem leguntur, vel promulgantur. *Tertium* eorum, qui, cum usu recepti jam sint, sed malè servati, in posterioribus Conciliis innovantur. Hinc quoque *Triplex Canonum Promulgatio*. 1^a. Fit in ipso Concilio Canonum conditore. 2^a. In Concilio aliorum anteriorum adoptante & confirmante. 3^a. In Concilio, Canones ab aliis ejusdem Patriarchatus, vel Primatiae, vel Provinciae editos, renovante.

Præter has promulgationes, est alia non minus necessaria: nempe, ea quæ fit in Synodis Diocesanis, in Parochiis, aliisque Ecclesiis. Seorsim de eâ sermo factus est à Conciliis Toletanis supra laudatis; de eadem quoque frequens mentio postea fiet.

De *Acceptatione Canonum*, eorumque *Receptione per usum*, intelligendus videtur Canon 2. Concil. MOGUNTINI An. 847. habiti; Cujus hæc sunt verba: „Cum omnia Concilia Canonum, quæ recipiuntur, sint à Sacerdotibus legenda & intelligenda, & per ea fit eis vivendum & prædicandum, necessarium duximus, ut ea quæ ad fidem pertinent, & ubi de extirpandis vitiis & plantandis virtutibus scribitur, hoc ab eis crebrò legatur & bene intelligatur ut in populo prædicetur.“

Idem dicendum de *Capit. 9. Capitularis GUILBERTI*, Episcopi, fortè Carnotensis, quod BALUZIUS collocat Sæculo IX. Sic autem se habet: *Ut in proxima Synodo unusquisque suos Canones habeat & intelligat, quia nulli Sacerdotum licet ignorare Canones.* Sumptus hic Canon ex loco supra citato CÆLESTINI I. loquitur de Canonibus receptis in Dicecesi, & accommodatis Diocesano moribus; qua de causa dici possunt proprii illorum, pro quorum utilitate conditi, vel recepti sunt.

Idem sentiendum de *Cap. 34. Canonum ÆLFRICI*, Sacerdotis Anglicani. In eo, comparans Ministros Sacros cum Religiosis, exprobrat illis negligentiam & contemptum Canonum, cum isti secundum Regulam vivant, etsi ista data sit ab homine, & Canones emanare credantur à Spiritu Sancto, pergensque adjicit: *Etsi quis illam interdum transgreditur, transgressionem ab Abbate humiliter suscipit. Quâ igitur auctoritate Sacerdotes despexeritis, istorum omnium Conciliorum despexistis Constitutiones: Monachi enim unius hominis Constitutiones tenent, Sancti videlicet BENEDICTI, & secundum ejus Regulam vivunt, quam si violant, corrigunt statim cura humilitate, juxta Abbatis sententiam: Vos autem habetis Regulam, si vel eam legere volueritis, quid vobis sit constitutum.* Canones citati sunt Sæculi XI. nec aliud erant quam jus receptum apud Anglos.

Ne autem hic Canon, duoque proximè præcedentes, videantur ad rem non pertinere, in memoriam revocandum, hic agi, nedum de Canonum Publicatione, sed etiam de illorum Receptione per usum, quæ interdum publicationis vicem gerit.

CAPUT QUARTUM.

Aliæ Auctoritates circa Canonum Publicationem, ipsius modum speciatim spectantes.

EX adductis hætenus Auctoritatibus pauca sunt, quæ aliud probent, quam necessariam esse Publicationem Canonum, eoque modo faciendam, ut ad illorum notitiam sufficienter perducatur: afferendæ mox, ad usque finem, his adjiciunt, quæ sigillatim ad eam requiruntur; explicantes, inter alia, quo loco, quo tempore, quo numero, quâ auctoritate, quibusve aliis circumstantiis, faciendâ sit; nec non, quæ contra objicere, quæ respondere licet, subministrantes.

Omnium prima ex INNOCENTIO III. desumitur, habeturque in *Cap. 1. de Postulat.* Huic ansam præbuit eventus celebris Sæculi XII. exeuntis. Cum Sedes *Senonensis* tunc vacasset, Capitulum postulavit

Episcopum Antissiodorensis, misitque Præcentorem, ad illam Pontifici præsentandam. Is illam rejectit, hanc adducens causam, quod interdictum latum contra Regnum Galliarum, ob adulterium *Philippi Augusti*, violarat. Episcopus sese excusabat, dicens, se illius cognitionem non habuisse; quia de illo certus non factus fuerat, nec à Papa illius latore, nec à Legato promulgatore, nec ab Executore, ad Executionem misso. Excusationi respondebat Pontifex, frivolum esse; quia interdictum solemniter pronuntiatum fuisset, & publicè promulgatum coram multitudine personarum, nec, ut constitutio obliget, necesse esse, ut singulis notificetur speciali mandato, vel Litteris ad id scriptis. Legendus Textus, in quo hæc verba præcipuè notanda: *Cum Cardinalis idem sententiam præsentibus multis solemniter & publicè promulgavit; quæ ostendunt publicationem factam in locis, quæ Interdicto subiciebantur. Quibus addenda sunt verba ista: Nec sit necessarium, cum Constitutio solemniter editur, aut publicè promulgatur, ipsius notitiam, auribus singulorum per speciale mandatum, vel per litteras inculcare; sed id solum sufficit, ut quis ad ejus observantiam teneatur, quod eam noverit, aut solemniter editam, aut publicè promulgatam.* Hinc inferre est, publicationem Legis esse debere, ut illius sufficientem cognitionem præbeat, nec aliud amplius exigi.

His adjicit Pontifex, quod, cum quidam, Canones Concilii *Sardicensis* non custodientes, sese excusarent, allegantes quod illos non noverant, excusatio rejecta fuerat, ex eo quod, apud illos celebratum fuerat; sic enim loquitur: *Cum & contra quosdam, qui Concilium Sardicense non servabant, tanquam illud non habuerint, aut perceperint, Canonica tradat auctoritas, quod eis non facile facultas credendi tribuitur, cum idem penes illos in suis regionibus actum fuerit, & receptum.*

Non examinabimus an factum mox relatum cum Historia concordet; cum non allegetur, nisi ut pateat, *Innocentium III.* existimasse, quod, ut Canones obligent incolas hujus vel illius regionis, oporteat ut in hac publicati fuerint, vel per usum recepti.

Juxta eadem principia, *Concil. LATERANENSE IV.*, cui idem Papa præfuit, An. 1216. duos Canones condidit, quibus providit, ut Leges Ecclesiasticæ in locis, ubi servandæ sunt, promulgentur. Prior est, in *Cap. 25. de Accusat.* Cum enim Concilium præcepisset, ut Concilia Provincialia celebrarentur, & in iis reformarentur, quæ à Testibus Synodalibus denunciata fuissent; *quæ in iis statuta fuerint publicentur in Synodo Diocesana quotannis celebranda.*

Posterior legitur, in *Cap. 13. de Pœnit. & Remiss.* Supponit publicationem faciendam ab Episcopis per totam Diocesim; postquam enim medicis jussit, ut post duas aut tres visitationes, ægrotos moneant, ut Sacramenta sumant, quia morbi sunt pœna peccatorum, isti que cessantibus, & illi cessant; subjicit, præceptum usum suum non habiturum, nisi à die quo Canon hic ab Ordinariis locorum promulgatus fuerit, idèque nec pœna incurretur, nisi propter transgressiones publicationem subsecuturas.

Quod *Prior*, de Publicatione Decretorum Provincialis Concilii cujusque, in Diocesana Synodo faciendâ, jussit, jam jusserat *Conc. TOLETAN. XVI.* supra laudatum: undè huic præcepto maxima accessit auctoritas; eum Concilium *Lateranense IV.* celeberrimum fuit, ita ut Generale, per antonomasiam, sive præstantiam, nuncupari consueverit. Quâ auctoritate factum, ut plurima ex posterioribus Conciliis, tam Generalibus, quam Particularibus, eandem Publicationem pariter injunxerint. Inter quæ notabiliora sunt, quæ eandem iterare jusserunt, vel singulis annis, vel pluries in anno; nec non & ea, quæ suorum Decretorum obligationem suspenderunt ad tempus præfixum, aut duorum mensium, aut unius, computandum à fine primæ publicationis.